

El català no té carta blanca a la Franja

L'enèsima polèmica lingüística a la Franja de Ponent ha arribat dins un sobre. I amb segell i tot. Una carta en què l'Ajuntament d'Almacelles (Segrià) comunicava al de Fraga (Baix Cinca) la incorporació d'una veïna d'aquesta població al seu padró municipal ha estat retornada perquè era escrita en català.

La va dir grossa José Maria Aznar quan va afirmar que només parlava català a la intimitat. Sembla que malgrat que s'hi van fer tants acudits, el missatge ha arrelat. L'alcalde de Fraga, José Luis Moret, no tan sols comparteix afiliació política amb l'ex-president espanyol, sinó que també és partidari de relegar a un context merament casolà la llengua autòctona de la capital del Baix Cinca. Això es desprèn, si més no, del fet que el consistori que presideix retornés una carta enviada des de l'ajuntament d'Almacelles amb una nota en què es feia saber que "en aplicació de l'article 36 de la llei 30/92 de 26 de novembre" no s'acceptava la missiva. I què diu aquest article? Doncs que en les administracions locals, "l'ús de la llengua s'ajusta a allò que és previst a la legislació autonòmica corresponent". I, com és ben sabut, la famosa llei de llengües d'Aragó encara és paper mullat. És a

dir, que, oficialment, a Fraga es parla castellà. I prou.

Us podeu demanar quin secret d'estat custodiava la carta. Què la feia tan important perquè s'exigís que fos escrita en l'única llengua oficial d'Aragó. La realitat us decebrà. O us farà riure. La carta, enviada el dia 14 de gener, era un simple tràmit burocràtic en què el consistori d'Almacelles informava el de Fraga de la incorporació al seu padró municipal d'una veïna procedent d'aquesta localitat que calia donar de baixa al registre d'habitants de la capital del Baix Cinca. Ni més ni menys. Quatre dies més tard, la carta feia el camí de tornada cap a "Almacellas", segons que es va molestar a canviar al sobre el funcionari de torn.

El batlle d'Almacelles, Josep Ibarz, de Convergència i Unió, va qualificar de "desmesurada" la resposta del consistori fragatí i va decidir de tornar a enviar la notificació en català, incorporant-hi una carta en què es

feia saber que "en els últims cinc anys hem enviat diferents documents al seu consistori en català o bilingües i mai havíem tingut problemes". En aquest sentit, cal recordar que a les darreres eleccions municipals Fraga va canviar de mans polítiques i aquest tradicional feu del PSOE va passar a domini popular. L'actual alcalde, José Luis Moret, no entén el rebombori i, en declaracions als mitjans que han recollit la polèmica, assegura que ell respecta el català i que és una llengua d'ús comú a Fraga, si bé afegeix que en les comunicacions amb l'ajuntament "solicitem als que es dirigeixen a nosaltres en català que també ens remetin el text traduït al castellà en consideració als membres que no parlen català". Però, tot i amb això, Moret va assegurar que ignorava que s'hagués retornat una carta perquè fos escrita en català i, de fet, va reconèixer que era una resposta "molt taxativa". Tanmateix, la notificació que va rebre Almacelles anava signada per l'alcalde Moret. Per acabar-ho d'adobar, ell mateix admet que es va viure una situació semblant amb el consistori d'Alpicat (Segrià), que presideix un altre convergent, Pau Cabré. En aquella ocasió, però, l'incident no va transcendir als mitjans de comunicació. Ibarz lamenta "que l'alcalde de Fraga menystingui la seua pròpia llengua" i subratlla que en els cinc anys que fa que exerceix el càrrec mai no havia viscut una situació semblant. "Almacelles forma part del pla de la Llitera, som a només quatre qui-

L'altra cara de la moneda

Malgrat que l'actuació de l'Ajuntament de Fraga ha estat, certament, desproporcionada, val a dir que la carta tramesa des d'Almacelles no tan sols era escrita en català, sinó en una curiosa versió bilingüe llatí-català. "Des de l'estiu hem decidit de recuperar la mare de totes les

llengües romàniques i incorporem el llatí a tots els documents oficials de l'ajuntament", reconeix Josep Ibarz. El fet que l'encapçalament de la carta fos en aquesta llengua clàssica i en un cos de lletra superior a la versió catalana, podria haver encès els ànims del funcionari fragatí que va rebre la

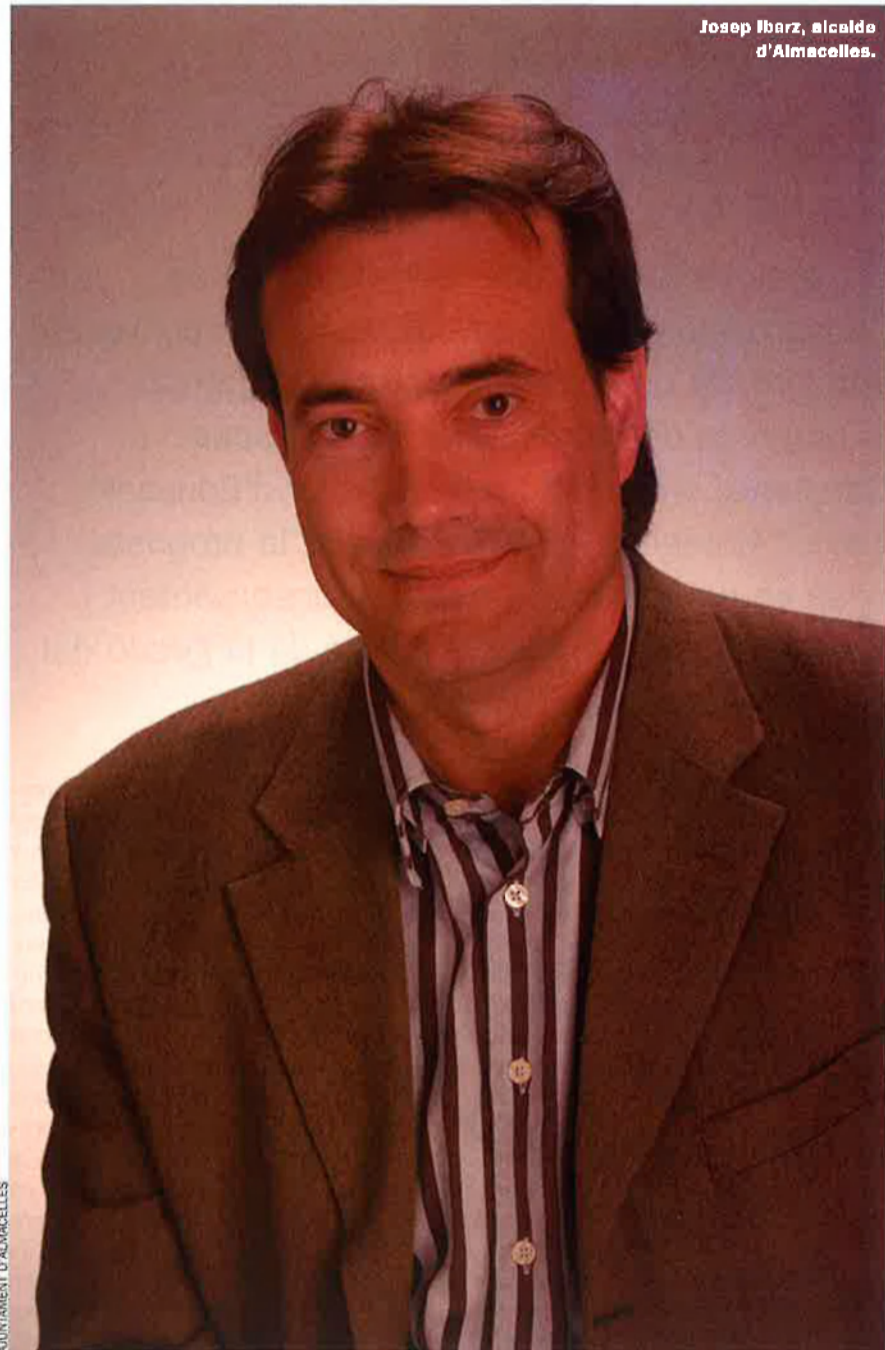
notificació. Certament, molt abans que el papa Benet XVI es proposés de ressuscitar aquesta llengua morta, a Almacelles ja ho han fet. "Rebem felicitacions de tot l'estat", assegura. Sobretot de professors de clàssiques. "Quan ens adrecem a un ajuntament de fora de Catalunya que no forma part de la Franja o d'una altra zona catalanoparlant, escrivim en castellà i llatí." Però l'alcalde de Fraga no re-

lòmetres de la frontera administrativa –explica–. Com pot ser que no ens entenguin si parlem la mateixa llengua?” L'alcalde recorda que la polèmica coincideix amb la commemoració del 800 aniversari del rei Jaume I.

Què hi diu la llei? El fons de la qüestió és que, amb la llei a la mà, l'Ajuntament de Fraga té raó. I això passa perquè la llei de llengües d'Aragó es troba estancada des de fa cinc anys. Quan el president actual, Marcel·lí Iglesias, va arribar a la Diputació General d'Aragó, semblava que l'aprovació era més a prop, atès que ell mateix, nascut a Bonansa, a la Ribagorça, és un dels milers de catalanoparlants d'Aragó. Però Iglesias no vol córrer riscos polítics, i ha ajornat una vegada i una altra l'aprovació d'una llei que no pretén res més sinó regular l'ús de les diverses llengües que es parlen en aquesta comunitat autònoma. Oficialment, s'han fet uns quants intents per desbloquejar el projecte, però val a dir que sense gaire convicció. A Saragossa, sembla que la Franja queda molt lluny. De fet, és una nosa. Una anomalia.

Si recorrem a l'Estatut, la cosa no millora gaire, perquè ni tan sols s'hi reconeix el català com a llengua pròpia de la Franja de Ponent, sinó que es va optar per reconèixer que les llengües i modalitats lingüístiques d'Aragó (sense especificar quines) són “un valor social de respecte, convivència i entesa”. Amb aquest panorama, no és estrany que el 2002 ajuntaments com els de Fraga, Saidí i Mequinensa signessin un manifest per tal que la llengua catalana, pròpia d'aquests municipis, tingués un reconeixement oficial que

brà aquesta modalitat de correu. “Si escrivim en castellà per adreçar-nos a l'Ajuntament de Fraga serà perquè incorporem més llengües als nostres documents, mai perquè pensem que no ens entenen en català”, assegura. “És el millor favor que podem fer a la llengua. I no per nosaltres, que ja hem aconseguit que sigui oficial i estigui protegida, sinó per ells, pels nostres veïns de la Franja”.

José Ibarz, alcalde d'Almacelles.

“Formem part del pla de la Llitera. Com pot ser que no ens entenguin, si parlem la mateixa llengua?”, es demana el batlle d'Almacelles.

en propiciés l'ús social. Es dona la paradoxa que de la Franja, on oficialment no es parla català, han sorgit alguns dels escriptors més importants en aquesta llengua, com el desaparegut Jesús Moncada, de Mequinensa –un referent per a la literatura catalana de la segona meitat del segle XX– o el jove Francesc Serés, de Saidí, que s'ha convertit en el seu relleu natural amb una impecable trajectòria literària que ja l'ha convertit en un dels grans.

Anna Sàez